

אסור, מותר, חובה להשוות: שיח השואה ברשת X בין מחאה למלחמה

מוטי נייגר, ענת בן-דוד ואורן מאירס

תקציר

המחקר בוחן את האופנים שבהם בא לידי ביטוי שיח השואה ברשת החברתית X במאה הימים הראשונים למחאה נגד הרפורמה המשפטית (4.1.2023-14.4.2023) ובמאה הימים הראשונים למלחמה (7.10.2023-14.1.2024). בשילוב בין שיטות מחקר חישוביות ואיכותניות, המחקר כרה וניתח 4,673 ציוצים מקוריים ותגובות מרשת X מתקופת המחאה ו-4,348 ציוצים מקוריים ותגובות מתקופת המלחמה. הממצאים מצביעים על האופן שבו נטוע שיח השואה כתבנית עומק וכ"רעש לבן", תדר קבוע בתרבות הישראלית. בנוסף בחן המאמר את מוגבלות שיח השואה, אותה אנו מכנים "היוריסטיקה של הטראומה". השימוש בשואה בלט בשתי התקופות, אך היו ימים ששיח זה נסק, כשחלק מאירועי השיא שבהם הוזכרו מונחי השואה התאפיינו בקשר ישיר לשואה (לדוגמה, שגריר ישראל באו"ם ענד טלאי צהוב לאחר השבעה באוקטובר) וחלקם היו נטולי קשר ישיר אליה (אשת ראש הממשלה במספרה כאנה פרנק בעליית הגג). השואה, ששימשה כתבנית פרשנית משמעותית בתקופת המחאה, הייתה לתבנית פרשנית מחייבת במהלך המלחמה, כשנוצרו ברשתות ניאולוגיזמים חדשים כמו "שואת העוטף" והתעמעם הממד האירוני, שהיה חלק משיח הרשת טרום המלחמה.

מילות מפתח: רשתות חברתיות, שיח השואה, x (טוויטר), זיכרון לא-הנצחתי, מחאה חברתית, המהפכה המשפטית, חרבות ברזל